

Et folk fra en anden verden

Politiken
28/9 - 1992

Sammenstød i virkeligheden

Af Nils Thorsen

To verdener er stødt sammen. Den velkendte herude, og den fremmede derinde: Jehovas Vidners verden. Med hver sit syn på Gud og på individets ret. I nogen tid var dialogen der pludselig, men siden har den lille verden igen rejst tavshedens mure omkring sig, mens TV og aviser marcherer rundt om den og blæser i trompeterne.

Politiken har talt med to fagfolk med indsigt i religiøse sekter og de psykiske mekanismer, de benytter sig af. De ser forskelligt på, hvor langt den store verden kan sætte reglerne for den lille.

Kan vi blande os i, hvordan Jehovas Vidner behandler hinanden inden for lovens rammer? Om de skal modtage blodtransfusion for at redde livet, når de derved tror at miste det evi-

ge? Kan vi overhovedet gribe ind over for det, der i vores verden opfattes som indoktrinering eller ligefrem hjernevask?

– Ja, siger psykoanalytiker Cyril Lykkebo-Malka, der har et indgående kendskab til de psykiske skader, frafaldne Jehova-vidner slæber rundt på. – Det er uacceptabelt, at man kan dække sig under trosfrihed til at forme mennesker psykisk, som man vil. Vi skal respektere religionsfriheden, men vi må have Jehovas Vidner til at revidere deres bestemmelser med hensyn til f.eks. blodtransfusioner og udsmidninger, siger han.

– Nej, siger religionshistorikeren Mikael Rothstein, der forsker i nyreligiøse bevægelser. – Vi kan ikke lægge vores fortolkning af deres frie vilje ned over dem og vurdere, om der er blevet manipuleret med dem. De har deres tro, som vi har vores. De er ikke forkerter, de er anderledes, og hvis vi mener noget med vores humanisme og tolerance, så må vi også give dem lov at være det, siger han.

To verdener, to sandhe-

Cyril Lykkebo-Malka er tilbøjelig til at anbefale tvang over for Jehovas Vidner. – Foto: Erik Gleie

der, to sæt regler. Og en afgrund imellem. For de vidner, der har bevæget sig ud på den spinkle bro mellem de to verdener, som udstødte eller blot tvivlende medlemmer, er broen blevet en ny fast bopæl. De færreste kommer helt over og finder sig tilrette herude.

– Jeg har endnu aldrig set et tidligere Jehovas Vidne, der helt er holdt op med at tænke som et Jehovas Vidne. De skal simpelt hen lære at træffe selvstændige beslutninger. Helt fra grunden. For de er bygget op til at få sandheden serveret af andre, siger Cyril Lykkebo-Malka.

Hans kone er vokset op i en familie af Jehovas Vidner, men blev aldrig selv døbt i sekten, og efter en flirt med Jehovas Vidner tog Cyril selv afstand og har i de seneste år i sin konsultation haft flere udstødte og frafaldne medlemmer til korte samtaler og årelange behandlinger.

Et helvede

– Det er et helvede for psykologer og psykiatere. For de udtrådte kan det føre til selvmord. Når man får et tidligere vidne i analyse, vil det igen og igen forsøge at få én til at give dem en ny sandhed i stedet for den gamle. Mange kaster sig over den første, den bedste religiøse bevægelse. De er fyldt med tomme pletter,

dér hvor vi andre er vant til at træffe personlige valg, siger han.

De 16.000 danske medlemmer af Jehovas Vidner har nu alle selv valgt deres vej. Og forbyder de sig mod sektens strenge moralske leveregler, udstødes de og mister derved ofte al kontakt til familie og venner.

– For nogle er troen væk, når de træder ud. De lægger det hele bort uden at tage stilling til det. Deres gudsbegreb er smadret. Men for mange sidder troen fast. Hamagedon (dommedag red.) hænger over hovedet på dem. Og først, når man er udstødt, bliver den virkelig skræmmende, for nu ved de, at de bare dør, hvis Hamagedon kommer, mens de andre vil få det evige liv, siger Cyril Lykkebo-Malka.

– Selv efter 20 eller 30 år er der mange, der slæber rundt på problemer. Indenfor havde man værdi. Udenfor har man måske ingen. De har stadig skyldfølelse. De oplever store humørspring. De kan virke skizofrene, for der er to personligheder tilstede. Min opgave er så at lade dem selv bygge den nye op, mens de piller den gamle ned. Hele tiden at opfordre personen til selv at træffe sine valg, siger han.

– Og så er der alle de ubevidste forbud, som man stadig bærer i sig fra sin tid som Jehovas Vidne. F.eks.

Selv på den yderste mark kan Jehovas Vidner finde vej til sandheden. – Foto: Erik Kragh

er politik stadig noget, man ikke tør beskæftige sig med. Er du opvokset i sekten, har du rigtig mange tomme pletter.

– Jehovas Vidner handler af hjertevarme, men det gælder i mine øjne ikke den øverste ledelse, selv om dens skrifter virker naive. Det er noget af det fineste psykologiske arbejde, jeg har set. De indpoder begreber i læseren, får ham til at anerkende nogle ting som kendsgerninger, uden at man lægger mærke til, at der kunne være tale om tvivl. Der hvor de så sætter spørgsmålstegnene, er der reelt ikke er noget at diskutere, siger Cyril Lykkebo-Malka.

Mikael Rothstein har i årevis forsket i nyreligiøse bevægelser. Han siger, at Jehovas Vidner som vi andre præges af et bestemt verdensbillede, blot et andet end vores.

– Jehovas Vidner betragter det, de nu gør, som næstekærligt. De gør det af et godt hjerte. De bryder med nogle værdinormer, som det store flertal er fortrolig med. Vi andre befinder os selv i en form for religiøs og kulturel virkelighed, som er præget ind i os, og kan ikke sætte os ud over den socialisering, vi har fået, og derfra vurdere andre, siger han.

– Hvis jeg fortæller dig, at man i Australien hugger tænderne ud i undermundten på deres drenge, når de

er 12 år, så siger du: 'Det er vel nok eksotisk og interessant.' For du ved, at de taler et andet sprog og ser anderledes ud. Men når det er folk fra vores egen etniske gruppe på vores egen hjemmebane, der tager nogle helt fremmede religiøse forestillinger til sig og måske endda er parate til at dø for dem, så virker det provokerende, siger han.

– Jeg har interviewet mange forskellige religiøse sekter og konstateret, at sådan har jeg ikke lyst til at leve. Men jeg har heller ikke lyst til at blive bankelev, og deres liv blander jeg mig da ikke i. Men selvfølgelig er der nogle svære, etiske spørgsmål, f.eks. når det gælder om at afstå fra at give børn blodtransfusioner, siger Mikael Rothstein.

Stærkt blod-tabu

– Den meget firkantede bibelforståelse er karakteristisk for Jehovas Vidner. Det stærke blod-tabu i jødedommen er hos dem blevet til, at blod ikke må komme ind i ens krop. Det er en vigtig brik i deres selvforståelse at være den gruppe, der ikke indtager blod. Tager man den fra dem, vil deres selvforståelse som udvalgte og rene lide alvorligt skade, siger han.

– Og vi kan da ikke tvinge en mand til at tage imod blod, hvis han i sit inderste føler, det vil være en frygte-

Mikael Rothstein vil ikke i samme grad blande sig i den verden, der er livet for sektens medlemmer. – Foto: Camilla Bloch

lig ulykke for hans liv. En kræftsyg kan også nægte at modtage kemoterapi. For et Jehovas Vidne, der risikerer livet ved at nægte blodtransfusion, er det ikke et valg. Gud kalder ham hjem. Ved at give afkald på dette liv, vinder han det evige, siger Mikael Rothstein.

Cyril Lykkebo-Malka hælder til tvangsbehandling. – Deres faglige grundlag

for at stole på alternative behandlingsmetoder er for spinkelt. De, der nægter at modtage blod, gør det først og fremmest af angst for at blive udstødt. Hvis det var troen alene, så hører det med, at Vagttårnet skifter mening med tiden. Nu må de få næsten alle elementer i blod, bare det ikke er blod. Men OK, det er en svær beslutning, siger han.